

יחידת הוראה לכיתה ד'

בנושא

כיצד נוכל להגן על חיות הים?

מפתחת היחידה

מיכל מוניץ, בית הספר היסודי יצחק בן צבי, הרצליה

מידע כללי

תחומי הדעת: שפה, מדעים, גיאוגרפיה, אנגלית, אמנות

שכבת גיל: כיתה ד'

זמן מוערך ללמידה: 10 שעות לימוד

הנושא הנלמד: הגנה על חיות הים

• **תת נושא:** מודעות לשמירה על חופי הים

מושגים מרכזיים:

- ידע: שמירה על חופי הים, הרצליה עיר חוף, סכנת הכחדה, הגנה על חיות הים
- מיומנויות: זיהוי הצורך בשמירה על חופי הים והסביבה, קריאה והבנה, השוואה, הסקת מסקנות, תרגום מחשבה לתוצר, יצירת השפעה על הקהילה
- הרגלים: פיתוח אחריות סביבתית

סביבת הלמידה: כיתת הלימוד, סביבת בית הספר

שיקולי הדעת בבחירת הנושא

רציונל למורה ורצף הלמידה

בשנת 2015 נקבעו 17 יעדים כאג'נדה עולמית לפיתוח בר קיימא עד שנת 2030. ביחידה זו נתמקד ביעד 14: שמירה על חופי הים וחיות הים בפרט. זאת ועוד, מאחר שהרצליה היא עיר חוף, יש חשיבות לעורר מודעות בקרב תושביה לרצועת החוף ולחיות הים בפרט. לדוגמה, בנובמבר 2022 הוחזרה לים לאחר טיפול צבת הים "אריאל" אשר שנה לפני כן במצאה על חוף הים במצוקה. מאחר שעירנו שוכנת על חוף הים התיכון יש חשיבות בפיתוח מודעות ובעיקר אחריות לסביבתנו.

מטרות כלליות מתחום הדעת

תלמידים יפתחו מודעות לשמירה על חופי הים עם שימת דגש על הגנה על חיות הים מפני הכחדה

מטרות אופרטיביות-מעשיות

- התלמידים ילמדו ויחקרו על חופי הים וחיות הים בפרט דרך סרטונים, מקורות מיידעים ברשת, טקסט ספרותי
- התלמידים יעודדו שמירה על חופי הים וחיות הים בפרט בקרב הקהילה
- התלמידים יתכננו פעולות ויכינו סלוגנים בעברית ובאנגלית על הגנת חיות הים, יציירו גיבורי קומיקס השומרים על הסביבה ויצרו "מפלצת זבל"

פעולת השפעה

נעודד שמירה על חוף הים והגנה על חיות הים באמצעות תוצרים:

- סלוגנים באנגלית ובעברית לשמירה והגנה על חופי הים וחיות הים
- ציור קומיקס של גיבור השומר על איכות הסביבה
- בניית "מפלצת זבל" גדולה מהפסולת והאשפה היבשה בסביבתנו שעלולים להיסחף לים ולזהם אותו

כיצד עיקרון E (education & values) "חינוך לערכים" בא לידי ביטוי ביחידת ההוראה?

הערך שיקודם ביחידה הוא שמירה והגנה על חופי הים ועל חיות הים בפרט. לימוד וחקר הנושא יעורר סקרנות לנושא ויעודד פעולות הקשורות באחריות על הסביבה. מאחר שהרצליה היא עיר חוף - החקר, הלימוד ופעולות ההשפעה רלוונטיים לחיי התלמידים ולקהילה המקומית.

כיצד עיקרון A (academy) "אקדמיה" בא לידי ביטוי ביחידת ההוראה?

שמירה על חופי הים והגנה על חיות הים בפרט היא סוגיה רלוונטית ובווערת המזמנת חקר רב ממדי מנקודת מבט אקטואלית, גיאוגרפית, מדעית וחברתית (נסיבות, הרגלים, בעלי עניין).

תהליך ההוראה והלמידה כולל חקר ופעולות אינטגרטיביות בחמישה תחומי דעת:

- ✓ מדעים : חקר חיות הים וזיהוי הנמצאות בסכנת הכחדה
- ✓ שפה: קריאת טקסטים, כתיבת סלוגן, איתור מידע, חקר, מיון, השוואה, הסקת מסקנות
- ✓ גיאוגרפיה: הרצליה עיר על חוף הים התיכון
- ✓ אנגלית: כתיבת סלוגן
- ✓ אמנות: ציור קומיקס של גיבור השומר על איכות הסביבה, בניית "מפלצת זבל"

כיצד עיקרון C (community) "קהילה" בא לידי ביטוי ביחידת ההוראה?

נושא היחידה ומטרותיה נגזרים מתפיסת העולם של בית הספר לפיתוח הפרט והאחריות על הסביבה. עקרון הקהילה יבוא לידי ביטוי בפיתוח מודעות ואחריות לשמירה על הסביבה והגנה על חיות הים בקרב הקהילה המקומית (הרצליה היא עיר חוף) וברחבי העולם. לשם כך, לאחר תהליכי הלימוד והחקר - הלומדים יפעלו כדי לקדם את המודעות לנושא ובכך יעודדו אחריות לסביבה בקרב הקהילה.

כיצד עיקרון H (high tech) "חדשנות ויזמות" בא לידי ביטוי ביחידת ההוראה?

לסיום תהליך הלמידה והחקר על חופי הים ומשפחות חיות הים, התלמידים יעוררו את תשומת הלב של הקהילה בבית הספר ומחוצה לה ויעוררו מודעות לחופי הים ולסכנת ההכחדה של חיות הים באמצעות מספר תוצרים שאותם יצרו באופן שיתופי:

- סלוגנים דיגיטליים כדי לעורר מודעות בקהילה לבעיה של חופי הים וסכנת ההכחדה של חיות הים. יצירת הסלוגן באנגלית הוא למעשה תוצר בינלאומי שעשוי לקדם את ההשפעה מעבר למקום ולקהילה הקרובה בהרצליה ובארץ.
- "מפלצת זבל" אמנותית שעשויה מאשפה יבשה (שעלולה להגיע לחופי הים ולזהם אותם) שאספו התלמידים מסביבת בית הספר
- ציור של גיבור קומיקס השומר על סביבתו

משאבי הלמידה

חומרי למידה וחומרי עזר: מצגות מלוות

- מצגת מדעים
- מצגת שפה

דוגמאות לתוצרי למידה:

1. דוגמאות הקומיקס

2. סרטון סלוגנים לשמירה על חיות הים - [קישור לסרטון](#)

תכנון מפגשי למידה

- מפגש 1: האזנה וצפייה בסיפור "כל אחד והמשפחה שלו" / יהודה אטלס ויעל משאלי, איירה: רינת הופר
- מפגש 2+3: מה אנחנו יודעים על חיות הים?
- מפגש 4: אקווריום ישראל בירושלים
- מפגש 5+6: המצפה התת ימי באילת - השוואה
- מפגש 7: הרצליה עיר השוכנת על חוף ים והשפעתה על הסביבה הימית
- מפגש 8+9: משפחות חיות הים – יצירת סלוגנים / קומיקסים
- מפגש 10+11: "מפלצת הזבל" - איסוף אשפה יבשה ויצירת "מפלצת זבל"

תכנון מפגש לימוד 1

צפייה בסיפור "כל אחד והמשפחה שלו" / יהודה אטלס ועל משאלי, איירה: רינת הופר

משך הזמן	עקרונות מודל EACH	מושגים נלמדים	תיאור הפעילות		מהלך ההוראה
			המלצה למורה	הנחיות לתלמיד	
5 דקות	אקדמיה: שלב מקדים של הכרת מושגים בסיסיים של מיני משפחות באמצעות מיומנויות אורייניות כתובות ודבורות, שיח רגשי	מיני משפחות	<u>המצגת המלווה</u>	התלמידים יביעו דעתם על המשפט "כל אחד והמשפחה שלו"	פתיחה
20 דקות				התלמידים יאזינו ויצפו בסיפור "כל אחד והמשפחה שלו" / יהודה אטלס ועל משאלי	יישום תרגול והערכה
15 דקות			התלמידים ישיבו על שאלות במחברת (שקופית 3 במצגת המלווה)		
5 דקות			התלמידים יכירו את סוגי המשפחות ויחברו אל הנושא המרכזי: חיות הים	נסכם את השיעור ומה למדנו בו	

תכנון מפגש לימוד 3+2

מה אנחנו יודעים על חיות הים?					
משך הזמן	עקרונות מודל EACH	מושגים נלמדים	תיאור הפעילות		מהלך ההוראה
			המלצה למורה	הנחיות לתלמיד	
20 דקות	אקדמיה: הכרת מושגים בסיסיים של מיני משפחות באמצעות מיומנויות אורייניות כתובות ודבורות, שיח רגשי	מיני חיות הים, ים, יבשה	קישור למפגש הקודם באמצעות שאלות מנחות קיום שיח עם התלמידים באמצעות שאלות מנחות: (שקופית 5 <u>במצגת</u> המלווה).	התלמידים ידונו בכיתה על חיות הים באמצעות שאלות מנחות מהמפגש הקודם בעקבות הסיפור "כל אחד והמשפחה שלו": <ul style="list-style-type: none">- האם פגשתם חיות ים?- האם צלתם אי פעם?- האם צפיתם בדגים באמצעות שנוקל?- כיצד נראים החיים מתחת למים?- במה הם דומים/שונים מהחיים ביבשה?-	פתיחה
60 דקות	מיומנויות לומד של צריכה של תוכן דיגיטלי, הסקת מסקנות, חשיבה ביקורתית		<u>סרטון וחידון של תום ומובי</u>	התלמידים יצפו בסרטון של תום ומובי "מתחת לים" התלמידים יענו על החידון ועל האתגרים המלווים את הסרטון	יישום תרגול והערכה
10 דקות				נסכם את השיעור ומה למדנו בו	רפלקציה וסיכום

תכנון מפגש לימוד 4

אקווריום ישראל בירושלים - צפייה בסרטון

משך הזמן	עקרונות מודל EACH	מושגים נלמדים	תיאור הפעילות		מהלך ההוראה
			המלצה למורה	הנחיות לתלמיד	
10 דקות	אקדמיה: הכרת מיני משפחות של חיות ים באמצעות מיומנויות אורייניות כתובות	מיני חיות ים, אקווריום ישראל בירושלים	לקשר לידע הקודם של התלמידים על מיני חיות ים	התלמידים יכתבו במחברת את שמות מיני חיות הים שהם מכירים	פתיחה
25 דקות	מיומנויות לומד של צריכה של תוכן דיגיטלי, הסקת מסקנות, מיומנויות אורייניות כתובות ודבורות		סרטון: על האקווריום המצגת המלווה, שקופית 6	התלמידים יצפו בסרטון על אקווריום ישראל בירושלים התלמידים יזהו את חיות הים ויכתבו במחברת את שמותיהם	יישום תרגול והערכה
10 דקות					התלמידים יציגו וידונו בכיתה במיני חיות הים שזיהו

תכנון מפגש לימוד 6+5

המצפה התת ימי באילת - השוואה					
משך הזמן	עקרונות מודל EACH	מושגים נלמדים	תיאור הפעילות		מהלך ההוראה
			המלצה למורה	הנחיות לתלמיד	
30 דקות	אקדמיה: הכרת מיני משפחות של חיות ים באמצעות מיומנויות אורייניות כתובות, צריכה של תוכן במדיה דיגיטלית	המצפה התת ימי באילת	<u>סרטון על המצפה התת ימי באילת</u>	התלמידים יצפו בסרטון על המצפה התת ימי באילת התלמידים יזהו את חיות הים ויכתבו במחברת את שמותיהם	פתיחה
40 דקות	אקדמיה: חקר, מיון, הכללה, השוואה		<u>מצגת מלווה, שקופית 7</u> <u>מצגת מלווה חקר חיות הים</u>	התלמידים יזהו אילו חיות ים שוכנות בכל אקווריום התלמידים ישוו בטבלה בין הדומה והשונה בין חיות הים באקווריום ישראל וחיות הים במצפה התת ימי באילת על פי התבחינים של חקר חיות הים (מצורפת מצגת) התלמידים יחקרו ויסיקו אילו חיות ים מותאמות לכל סוג אקווריום	יישום תרגול והערכה
20 דקות	מיומנויות אורייניות דבורות		המורה תשרטט את הטבלה המשווה בין חיות הים באקווריום ישראל והמצפה התת ימי ע"ג הלוח	התלמידים יציגו וידונו בכיתה בהשוואה במיני החיות בכל אקווריום	רפלקציה וסיכום

הרצליה עיר השוכנת על חוף הים					
משך הזמן	עקרונות מודל EACH	מושגים נלמדים	תיאור הפעילות		מהלך ההוראה
			המלצה למורה	הנחיות לתלמיד	
5 דקות	אקדמיה: חקר, איתור מידע מתוך מקורות מיידעים, הסקת מסקנות	עיר חוף, מישור החוף	להציג לתלמידים <u>מפה של העיר הרצליה</u> וללמד על מאפייניה כעיר חוף	התלמידים יכירו את העיר הרצליה כעיר השוכנת לחוף הים התיכון	פתיחה
40 דקות		חינוך לערכים: אחריות לסביבה, התבוננות רפלקטיבית על ההרגלים והפעולות האישיות שהתלמיד וסביבתו עושים לסביבה	השפעת האדם על סביבתו, סכנת הכחדה המורה תדאג לכיתת מחשבים או למחשבי ניידים המורה תאפשר ללמוד בזוגות או בקבוצות	התלמידים יאספו נתונים על חיות הים ועל סכנת ההכחדה שלהם בחופי העיר הרצליה התלמידים יאתרו ברשת כתבות ומחקרים על האופן שבו תושבי העיר הרצליה משפיעים על סביבת חופי הים והאם הם מהווים סיכון עבורם	

תכנון מפגש לימוד 9+8

סיכום משפחות חיות הים + יצירת סלוגנים / גיבורי קומיקס

זמן	עקרונות מודל EACH	מושגים נלמדים	תיאור הפעילות		מהלך ההוראה
			המלצה למורה	הנחיות לתלמיד	
10 דקות	חינוך לערכים: אחריות סביבתית, פרואקטיביות	תרגול מושגים שנלמדו במפגשים הקודמים	המורה תעודד שיתופי פעולה ועבודה קבוצתית	התלמידים יציעו פעולות כיצד תושבי הרצליה יכולים לפעול למען החיות אשר שוכנות בים ולמען הסביבה	פתיחה
80 דקות	קהילה: פעולה המכוונת לקהילה הקרובה והרחוקה כדי לעורר את תשומת ליבם של התושבים לבעיה של סכנת ההכחדה של חיות הים ויזמות: פעולה יצירתית במרחב כדי לעורר את תשומת ליבם של התושבים לנושא			התלמידים יצרו סלוגנים בעברית ובאנגלית למען חופי הים וחיות הים בפרט התלמידים יציירו גיבור קומיקס השומר על סביבתו התלמידים יפרסמו ויציגו את הסלוגנים והקומיקסים שיצרו בבית הספר ובקהילה	

תכנון מפגש לימוד 11+10

"מפלצת הזבל" - איסוף אשפה יבשה ויצירה					
משך הזמן	עקרונות מודל EACH	מושגים נלמדים	תיאור הפעילות		מהלך ההוראה
			המלצה למורה	הנחיות לתלמיד	
90 דקות	קהילה: פעולה יצירתית לכדי לעורר את המודעות של הקהילה לבעיה של זיהום חופי הים, סכנת הכחדה של חיות הים	סכנת הכחדה, מחזור, זיהום, פסולת, אשפה יבשה		התלמידים ילמדו שאשפה יבשה בסביבת המגורים מגיעה בסופו של דבר אל חופי הים	פתיחה
			לפני שהמורה תוציא את התלמידים לאיסוף האשפה בסביבת בית הספר, היא תבחן את הבטיחות של הסביבה	התלמידים יאספו אשפה יבשה בסביבת בית הספר	יישום תרגול
			המורה תעודד שיתופי פעולה ועבודה קבוצתית	התלמידים יצרו באופן שיתופי "מפלצת זבל" מאשפה שאספו בסביבת בית הספר	
בהתאם ללו"ז בית ספר	חינוך לערכים: אחריות סביבתית באמצעות פעולת מיחזור וחינוך הקהילה הקרובה			באמצעות "מפלצת הזבל", התלמידים יסבירו לתלמידי בית הספר על הגנת הסביבה, סכנת ההכחדה של חיות הים והמחזור	סיכום והערכה